

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Του Ιάσωνα Κουτούφαρη-Μαλανδρινού

Στην κουλτούρα μας, το παραμύθι είναι το συνώνυμο της παιδικής ηλικίας, του ψεύδους, του παραμυθιάσματος. Αλλά, πάνω απ' όλα, το παραμύθι είναι ο Μύθος ως αντίπαλος της Επιστήμης. Στην νεωτερικότητα τούτο το δίπολο είχε μία ενδιαφέρουσα όσο και καθολική χρήση.

Οι φιλελεύθεροι αρχικά επιδοκίμασαν την κυριαρχία της επιστημοσύνης, την μετάβαση, με τα λόγια του Nestle, από τον Μύθο στον Λόγο. Αργότερα, θρήνησαν την γραφειοκρατικοποίηση όλων των πτυχών της ζωής, και στράφηκαν στην αναζήτηση της «αυθεντικής» ύπαρξης. Οι συντηρητικοί, αφού ανήγαγαν σε επιστήμη την μελέτη της Βίβλου, αμύνθηκαν προτάσσοντας την χριστιανική μυθολογία. Τώρα διαλύουν τις κοινωνίες με επιστημονικά εργαλεία, σχεδιασμένα με σχολαστικότητα από νομπελίστες. Οι ριζοσπάστες εγκατέλειψαν τον ουτοπισμό για χάρη του «επιστημονικού σοσιαλισμού». Ύστερα, θέλησαν να ανακαλύψουν έναν νέο επαναστατικό Μύθο.

Σήμερα, μετά από δύο αιώνες δηλωμένης διαμάχης Μύθου και Λόγου, διαπιστώνουμε την διαλεκτική αντίθεσή τους, το διαρκές θρέψιμο του ενός από την ανάπτυξη του άλλου. Ο θεολογικός Μύθος εναλλάσσεται με τον Επιστημονικό Λόγο: τους ενώνει η θετικότητα, το γεγονός ότι καταγράφονται σε «ιερά κείμενα», αποκτούν πιστούς και ιερατεία. Η φωνές του Θεού και του Επιστήμονα έρχονται να δεσμεύσουν την ελεύθερη αντίληψη κάθε κοινού θνητού.

Ας επιστρέψουμε στο παραμύθι. Φύση του είναι η αδιάκοπη ροή. Μεταφέρεται από την μία γενιά στην άλλη, συγκρατεί μοτίβα, προσθέτει στοιχεία, πλάθει μηνύματα. Το παραμύθι ζει προφορικά: ακόμη κι όταν βρίσκει μία παγιωμένη μορφή σε κάποια ανθολογία, με την πρώτη ανάγνωσή του θα απελευθερωθεί από τα δεσμά των τυπογραφικών σημείων για να μπει και πάλι στην αέναη κυκλοφορία του.

Ποιός μπορεί να βασίσει θρησκευτικά δόγματα στις παραμυθικές παραλλάξεις; Ποιός θα θεμελιώσει μία επιστημονική θεωρία παραπέμποντας στις χίλιες εκδοχές του ταξιδιού του ήρωα;

Πριν από χρόνια, κάποιοι κήρυξαν το τέλος των «μεγάλων αφηγήσεων». Μήπως αυτό μπορεί να γίνει η αρχή των Μεγάλων Παραμυθιών;

Αν οι Μύθοι –του Θεού, του Κράτους, του Ηγέτη, του Επιστήμονα– συνδέονται ακριβώς με την εξουσία μιάς ολιγαρχίας, το παραμύθι είναι ακριβώς, παρά τον μύθον: κοντά του, αλλά και σε αντίθεση με αυτόν. Το παραμύθι, εφ’ όσον κυριαρχήσει ως νοοτροπία, θα είναι η πραγματοποίηση της νέας «μυθολογίας του Λόγου», εκείνης που οραματιζόταν ο νεαρός Hegel.

Όπως σημείωνε ενθουσιασμένος ο Γερμανός διαλεκτικός: «Τέλος πια το περιφρονητικό βλέμμα [των σοφών προς τον λαό], το τυφλό σύγκρυο του λαού μπροστά στους σοφούς και στους ιερείς του. Μόνο τότε μπορούμε να αναμένουμε ίση ανάπτυξη όλων των δυνάμεων, του κάθε ατόμου χωριστά όπως και όλων των ατόμων μαζί. Καμιά δύναμη δεν θα καταπιέζεται πλέον· τότε θα βασιλεύει καθολική ελευθερία και ισότητα των πνευμάτων! – Ένα ανώτερο πνεύμα, σταλμένο από τον ουρανό, πρέπει να καθιδρύσει αυτή τη νέα θρησκεία ανάμεσα μας τούτη εδώ θα είναι το τελευταίο, ύψιστο έργο της ανθρωπότητας».

x Διαβάστε: G.W.F. Hegel, *Αισθητική Φιλοσοφία*, σε Δημ. Τζωρτζόπουλου (επιμ.), *Ανθολόγιο κειμένων του G.W.F. Hegel, Ποιός σκέπτεται αφηρημένα;*, Gutenberg, Αθήνα, 2011, σελ. 209-213.

Δημοσιεύθηκε στο περιοδικό
City Vibes (#14, σελ. 5)
τον Απρίλιο του 2013.